

„Chudé budete mít mezi sebou stále...“ Od charity k sociální politice ve městech 18.–20. století

32. mezinárodní konference Archivu hlavního města Prahy ve spolupráci s Historickým ústavem Akademie věd ČR a Fakultou humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze, Clam-Gallasův palác, Husova 20, Praha 1

„Denn die Armen habt ihr allezeit bei euch...“

Von der Armenpflege zur Sozialpolitik in den Städten vom 18. bis zum 20. Jahrhundert

32. Internationale Tagung des Archivs der Hauptstadt Prag, des Historischen Instituts der Akademie der Wissenschaften der Tschechischen Republik und der Fakultät der humanistischen Studien der Karls-Universität Prag, Clam-Gallas Palais, Husova 20, Prag 1

Úterý 8. října 2013 / Dienstag 8. Oktober 2013

8:30–9:00 Prezence / Registrierung

9:00–10:45

Sekci řídí / Moderation: Václav Ledvinka

Václav Ledvinka a Eva Semotanová: zahájení konference / Eröffnung der Tagung

Olga Fejtová – Milan Hlavačka: úvodní referát / Einführungsreferat

Richard Albrecht: Poverty – the old one & the new one; relative deprivation, social exclusion & precarity. Theoretical aspects of poverty (and how to overcome TINA by TASA) / Chudoba – stará & nová; relativní nedostatek, sociální exkluze & nejistota. Teoretické aspekty chudoby (a jak přejít od stavu „neexistuje alternativa“ k „existuje alternativa“)

Antonie Doležalová: Chudinství a dobročinnost. Dobový ekonomický výklad chudinství a jeho reflexe ve veřejném diskurzu na přelomu 19. a 20. století / Armenwesen und Wohltätigkeit. Die zeitgenössische Auslegung des Armenwesens und seine Reflexion im öffentlichen Diskurs an der Wende vom 19. zum 20. Jahrhundert

Diskuse / Diskussion

10:45–11:05 Přestávka / Kaffeepause

11:05–12:45 sekce A

Sekci řídí / Moderation: Jiří Pešek

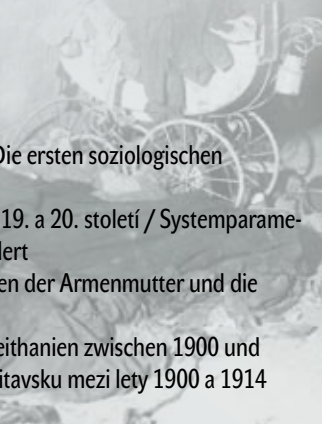
Zdeněk R. Nešpor: První sociologické výzkumy pražské chudiny / Die ersten soziologischen Forschungen der Prager Armut

Jakub Rákosník: Systémové parametry chudinské péče na přelomu 19. a 20. století / Systemparametern der Armenfürsorge an der Wende vom 19. zum 20. Jahrhundert

Milan Vojáček: Zápisky Matky chudých a policejní evidence / Notizen der Armenmutter und die Polizeievidenz

Marius Weigl: Armutspolitik, Antiziganismus und Wohlfahrt in Cisleithanien zwischen 1900 und 1914 / Chudinská politika, anticikánismus a dobročinnost v Předlitavsku mezi lety 1900 a 1914

Diskuse / Diskussion

11:05–12:45 sekce B

Sekci řídí / Moderation: Olga Fejtová

Tomáš Jelínek: Nástroje sociální politiky v českých zemích do r. 1789 / Instrumente der Sozialpolitik in den böhmischen Ländern bis zum Jahr 1789

Jaroslav Dibelka – Josef Kadeřábek: Chudinská péče v Třeboni a ve Slaném v první polovině 18. století *diskusní příspěvek* / Die Armenfürsorge in Třeboň und Slaný in der ersten Hälfte des 18. Jahrhunderts *Diskussionsbeitrag*

Martin Štindl: Západomoravský profil sociálně potřebného z 1. poloviny 18. století *diskusní příspěvek* / Das westmährische Profil des Bedürftigen in der ersten Hälfte des 18. Jahrhunderts *Diskussionsbeitrag*

Ingrid Kušniráková: Organizácia sociálnej starostlivosti v Bratislave v období raného novoveku *diskusní příspěvek* / Die Organisation der Sozialfürsorge in Bratislava (Preßburg) in der Frühen Neuzeit *Diskussionsbeitrag*

Alexandra-Kathrin Stanislav-Kemenah: „Die Armen aus christlicher Liebe mit Fleiß nach Vermögen zu befördern.“ Die Dresdner Armenfürsorge in der Frühen Neuzeit (16. bis 18. Jahrhundert) / „Podporovat chudé z křesťanské lásky cíleně na základě jejich majetkových poměrů.“ Drážďanská chudinská péče v raném novověku (16. až 18. století)

Diskuse / Diskussion

12:45–14:00 Polední přestávka / Mittagspause

14:00–15:45

Sekci řídí / Moderation: Werner Drobesch

Olga Fejtová: Od milosrdenství a dobročinnosti k systému státní a komunální chudinské péče v Praze v dlouhém 19. století / Von der Barmherzigkeit und der Wohltätigkeit zum System der staatlichen und kommunalen Armenfürsorge in Prag im langen 19. Jahrhundert

Andreas Weigl: Von der Armenfürsorge zur Daseinsvorsorge. Zur Genesis kommunaler Sozialpolitik in Wien vom späten 19. Jahrhundert bis in die Gegenwart / Od chudinské péče k zajištění existenčního minima. Ke genezi komunální sociální politiky ve Vídni od pozdního 19. století až do současnosti

Fabian Brändle: Poor Relief in some Swiss Communes: The Institutions and the Experience of the Poor in their Egodocuments / Chudinská podpora v některých švýcarských obcích: instituce a zkušenost chudých v jejich ego dokumentech

Zdeňka Stoklásková: Evidence pracujících ve městě jako nástroj chudinské péče / Die Evidenz der Arbeitender in der Stadt als Instrumentarium der Armenfürsorge

Diskuse / Diskussion

15:45–16:05 Přestávka / Kaffeepause

16:05–17:45

Sekci řídí / Moderation: Milan Hlavačka

Florian Graf: Nur ein Tropfen auf den heißen Stein? Armenfürsorge in Barcelona während der Zwischenkriegszeit / Jen kapka v moři? Chudinská péče v Barceloně během meziválečného období

Gabriela Dudeková: Modernizácia komunálnej sociálnej starostlivosti v Prešporku / Bratislave v priebehu 19. a na prahu 20. storočí / Die Modernisierung der kommunalen Sozialfürsorge in Preßburg / Bratislava im 19. und an der Schwelle zum 20. Jahrhundert

Werner Drobesch: Die „soziale Frage“ im Gefolge der „Großen Depression“ (1873) in einer semiindustriellen Gesellschaft: das Beispiel der Provinzhauptstadt Klagenfurt / „Sociální otázka“ jako důsledek „velké deprese“ (1873) v poloindustriální společnosti: příklad regionálního hlavního města Klagenfurtu

Peter Heumos: Armut, Armenfürsorge und Disziplinierung der Armen in Landshut in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts / Chudoba, chudinská péče a disciplinace chudých v Landshutu ve druhé polovině 19. století

Diskuse / Diskussion

19:30 Společenský večer pro účastníky konference: / Soirée für die Tagungsteilnehmer:
Lucie Česálková, filmy o chudých a potřebných ve sbírkách Národního filmového archivu.
Přednáška a promítání / Filme über die Armen und Bedürftigen in den Beständen des Nationalen Filmarchives Prag. Vortrag und Projektion.

Středa 9. října 2013 / Mittwoch 9. Oktober 2013

8:30–9:00 Prezence / Registrierung

9:00–10:45

Sekci řídí / Moderation: Jakub Rákosník

Milan Pátra: Josef Vlk, pracovník chudinského úřadu hlavního města Prahy / Josef Vlk, der Angestellte des Armenamtes der Hauptstadt Prag

Martina Halířová: Pražský naleznicek a jeho role v chudinské péči / Prager Findelhaus und seine Rolle in der Armenfürsorge

Veronika Janovská: Chudobinec sv. Bartoloměje – sociální ústav pražský (1864–1929) *diskusní příspěvek* / Armenhaus zu St. Bartholomäus – Prager Sozialanstalt (1864–1929) *Diskussionsbeitrag*

Hana Mašová: Ne chudobinectví, ale sociální péče - Masarykovy domovy v Praze-Krč / Nein Armenwesen, aber Sozialfürsorge – Masaryks Fürsorgeheim in Prag-Krč

Diskuse / Diskussion

10:45–11:05 Přestávka / Kaffeepause

11:05–12:45

Sekci řídí / Moderation: Jiří Pešek

Jiří Pokorný: Chudoba a snahy o její odstranění v pojetí odborových časopisů na počátku 20. století / Die Armut und Bestrebungen zu ihrer Beseitigung in der Konzeption der Gewerkschaftszeitschriften am Anfang des 20. Jahrhunderts

Jan Mareš: „Žena v chudinství může vykonati daleko více než muž.“ Chudoba a gender v pojetí českých socialistů / „Eine Frau kann viel mehr als ein Mann im Armenwesen leisten.“ Armut und Gender in der Konzeption der tschechischen Sozialisten

Otakara Řebounová: Klérus v chudinské politice českých měst mezi léty 1864–1918 / Die Geistlichkeit in der Armenpolitik der böhmischen Städte in den Jahren 1864–1918

Arne Thomsen: Katholisches Krankenhauswesen in den Städten des Ruhrreviers bis zum Ersten Weltkrieg / Katolická nemocniční péče ve městech Porúří do první světové války

Diskuse / Diskussion

12:45–14:00 Polední přestávka / Mittagspause

14:00–15:30

Sekci řídí / Moderation: Peter Heumos

Karel Řeháček: Zdravotní versus sociální péče v Plzni v 1. polovině 20. století / Gesundheits- versus Sozialfürsorge in Plzeň in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts

Ulrike Harmat: Wohnungsnot, Wohnungselend und Obdachlosigkeit: Der Wohnreformdiskurs in der Habsburgermonarchie am Beispiel Wiens und Budapests zwischen 1848 und 1914 / Bytová nouze, chudinské bydlení a bezdomovectví: Diskurz reformního pojetí bydlení v habsburské monarchii na příkladu Vídně a Budapešti mezi lety 1848 a 1914

Jana Viktorínová: Ostrovy chudoby na pražské periferii. Poznámky ke studiu pražských nouzových kolonií / Inseln der Armut in der Prager Peripherie. Notizen zum Studium Prager Notsiedlungen

Hana Svatošová: Sociální výstavba hlavního města Prahy mezi dvěma válkami *diskusní příspěvek* / Sozialwohnungsbau der Hauptstadt Prag in der Zwischenkriegszeit *Diskussionsbeitrag*

Diskuse / Diskussion

15:30–15:50 Přestávka/ Kaffeepause

15:50–17:10

Sekci řídí / Moderation: Kateřina Čapková

Martina Niedhammer: „Wenn ein Armer in deiner Mitte ist, so verhärtete nicht dein Herz und verschleiße nicht deine Hand“ – das Armenwesen der Prager jüdischen Gemeinde in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts / „Bude-li u tebe potřebný někdo z tvých bratří, nebude tvé srdce zpupné a nezavřeš svou ruku“ – chudinství pražské židovské obce ve druhé polovině 19. století

Klaus Weber: Jüdische Wohlfahrtspflege im „zweiten konfessionellen Zeitalter“: Beispiele Frankfurt und Wien, c. 1800–1930 / Židovská dobročinná péče v „období druhé konfesionalizace“. Příklady Frankfurt a Vídeň, 1800–1930

Hanna Kozińska-Witt: Kommunale Subventionen für jüdische Stadteinwohner: Krakau 1918–1939 / Komunální subvence pro židovské obyvatele města: Krakov 1918–1939

Diskuse / Diskussion

17:10–17:30 Závěrečné slovo / Schlusswort Milan Hlavačka

